Sofijos soboras

Vikiteka

Sofijos soboras

Sofijos soboras (gr. Αγία Σοφία − *Hagia Sophia*, turk. *Ayasofya*) − buvusi Konstantinopolio patriarcho bazilika, vėliau − mečetė ir muziejus Stambule (Turkija). Jis garsus dėl savo kupolo, kuris laikomas Bizantijos architektūros įkūnijimu. Sofijos soboras buvo didžiausia katedra pasaulyje[1] iki 1520 m., kai buvo baigta viduramžių Sevilijos katedra

Dabartinį pastatą pastatė 532-537 m. įsakius Bizantijos imperatoriui Justinianui I ir iš tiesų buvo trečioji *Šventos Išminties bažnyčia*, užėmusi tą vietą (pirmos dvi buvo sugriautos per maištus). Ją kūrė du architektai: Izidoras Miletietis ir Artemijus Tralietis. Bažnyčiai priklausė daugybė šventų relikvijų ir tarp kitų dalykų joje buvo 15 m. ilgio sidabrinėmis ikonomis puošta siena (*iconostasis*). Apie tūkstantį metų ši bažnyčia buvo Rytų Ortodoksų Bažnyčios centras.

1453 m. Konstantinopolį užgrobė Osmanų imperija (*žiūrėkite*: Konstantinopolio žlugimas) ir sultonas Mehmedas II įsakė pastatą padaryti mečete. Varpai, altorius, ikonostasas ir šventieji indai buvo pašalinti, o dauguma mozaikų ilgainiui buvo užteptos. Osmanams valdant atsirado mihrabas, minbaras ir keturi minaretai soboro išorėje. Soboras buvo mečete iki 1934 m., kai M. K. Atatiurko nurodymu tapo pasaulietinės Turkijos respublikos muziejumi.[2]

500 metų išbuvęs pagrindine Stambulo mečete, Sofijos soboras buvo daugelio kitų osmanų mečečių modelis. Pvz.: Sultono Ahmedo mečetė, Şehzade mečetė, Suleimanijos mečetė ir Rüstem pašos mečetė.

Nors kartais tvirtinama, kad soboras skirtas Šv. Sofijai, pilnas bažnyčios pavadinimas yra *Dievo Šventos Išminties bažnyčia* (gr. - Ναός τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας). Tad bažnyčia skirta išminčiai (graikiškai sofija), o ne kuriai nors šventajai.

1985 m. Sofijos soboras, su kitais Stambulo objektais, įtrauktas į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą.[3]

2020 m. liepos 10 d. Turkijos teismas pripažino Sofijos soboro pavertimą 1934 m. muziejumi neteisėtu, pastatui grįžo mečetės statusas.[4]

Galerija

Islamiškas mihrabas

Antrų grindų marmuras

Apsidė

Vienas iš runų įrašų Sofijos sobore, kurį tikriausiai paliko Variagų sargybos narys.

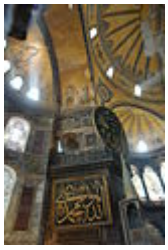

Kupolas

Šv. Gregorijaus Taumaturgo stela, kuriai priskiriamos stebuklingos galios.

Išorė

Vienas iš serafimų kupole

Vidaus vaizdas (2007 m.) su pastoliais, skirtais pagrindinio kupolo restauracijai.

Išnašos

1. Emporis: Haghia Sophia (http://www.emporis.com/en/wm/bu/?id=haghiasophia-istanbul-turkey)
2. CNN News (https://edition.cnn.com/2020/07/10/europe/hagia-sophia-mosque-turkey-intl/index.html)

3. UNESCO svetainė (https://whc.unesco.org/en/list/356/)
4. CNN News (https://edition.cnn.com/2020/07/10/europe/hagia-sophia-mosque-turkey-intl/index.html)

Nuorodos

- Virtuali kelionė po Sofijos soborą (http://www.kultur.gov.tr/tr/ayasofya/ayasofya.htm)
- Sofijos soboro planas (http://seslirehber.com/index.php?option=com_content&task=view&id=26&Itemid=39), audiogidas
- Sofijos soboro mozaikos (http://web.archive.org/20080725154151/mosaicartsource.wordpress.com/tag/mosaic/mosaic-resources/mosaic-travel/hagia-sophia/)
- Informacija apie Sofijos soborą (http://ansiklopedi.turkcebilgi.com/Ayasofya) (turkų k.)

UNESCO pasaulio paveldas
Objekto nr. 356
(anglų k.) (http://whc.unesco.org/en/list/356) • (prancūzų k.) (http://whc.unesco.org/fr/list/356)

Rodomas puslapis "https://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=Sofijos_soboras&oldid=5826340"

Šis puslapis paskutinį kartą keistas 11 liepos 2020 09:05.

Tekstas pateikiamas pagal Creative Commons Attribution/Share-Alike Licenciją; gali būti taikomos papildomos sąlygos. Detaliau – Terms of Use .